

PRESENTACIÓN

O enigma das orixes, o coñecemento e explicación do pasado, supuxo un dos anhelos máis persistentes do ser humano a través do tempo. Sen embargo este anxeio non sempre se abordou - coma agora - desde unha perspectiva científica, empregando axeitadamente o método histórico e o correcto uso das fontes.

E así os mitos primeiro, as xenealoxías e as crónicas despois, foron os instrumentos de que os nosos devanceiros remotos se valeron para explicar dunha maneira coherente, aínda que acientífica, a súa orixe, os feitos grandiosos realizados polos seus antepasados ou o relato máis ou menos fantástico das realizacións e fazañas deste rei ou aquel conde. Pero cómpre admitir que este afán de **coñecer** o pasado comportaba con frecuencia a intención de falsealo interesadamente coa finalidade de xustificar certas accións, esixir dereitos ou reclamar prebendas, títulos ou limpezas de sangue. A **xente común**, aquela que non pertencía ó reducido círculo dos privilexiados, non tiña cabida na historia; carecía polo tanto de pasado e, sen perspectivas razoables de futuro, aferrábase desesperadamente a un presente sempre difícil e con frecuencia moi duro.

O **pasado** preséntasenos as máis das veces a modo de vastísima *terra incognita* chea de enigmas ante os que nos sentimos desorientados, cando non abrumados e perdidos. Por ese motivo o labor do historiador que aborda o estudio do que

nós coñecemos como **pasado histórico**, ha ser radicalmente selectivo, centrándose naqueles feitos, procesos ou circunstancias verdadeiramente trascendentes, motivadores de cambios sociais ou estruturais de alcance. Desa maneira, pasenlamente, vaise completando o enorme mosaico do noso pasado, pero, como consecuencia inmediata do anterior xurde o feito de que multitude de intersticios e recunchos da **pequena historia** permanecen sumidos na escuridade do tempo. Iluminar, dar a coñecer de forma asequible e sinxela eses pequenos-pero importantes- fragmentos da nosa historia constitúe un dos primeiros obxectivos desta publicación, **A Estrada**, que hoxe nace.

O coñecemento do **ser humano** integrado no tempo que lle tocou vivir e a narración da súa experiencia individual ou colectiva centra o principal obxectivo do historiador. Mais, aceptando esta premisa, habemos recoñecer que existen multitude de formas de entender a historia e tamén que a maneira de interpretar o mundo cada quen- é dicir, a súa ideoloxía-condiciona a forma de facer historia, de explicala e tamén de elixir os temas nos que traballar. Benvidas as investigacións sobre política de estado, tratados internacionais ou alta economía: son imprescindibles para o coñecemento do noso pasado. Pero tamén estamos interesados en coñecer o pasado da **xente común**, a súa mentalidade e a súa vida cotiá. A vida, en fin daquelas persoas, labregos, artesáns, comerciantes, profesionais liberais, certos sectores do clero, bastante esquecidas polos investigadores e que, por non estaren incluídos no selecto círculo dos privilexiados, apenas asomaban á historia.

Queremos saber como aquelas persoas, homes, mulleres e nenos se enfrontaban ó mundo natural e sobrenatural, como traballaban e se divertían, como vivían e morrían, de que maneira encaraban as dificultades ou o esgazamento familiar e social que supoñía a emigración. Por iso temos novas preguntas que formular ó pasado e necesitamos novas respostas.

Esta publicación **A ESTRADA**, órgano de difusión do Museo do Pobo Estradense Manuel Reimóndez Portela, nace coa vocación de indagar sobre a historia das terras e da comunidade humana da comarca que lle da nome; sen embargo

caben tamén aquí traballos relativos a outros ámbitos do coñecemento tales como a etnografía, xeografía, arte, arquitectura e tamén, ocasionalmente, poderá acoller calquera colaboración que, tendo como referente a nosa comarca, as súas terras e as súas xentes, ofrezca aspectos de xeral interés.

Acaso alguén poida cuestionar a capacidade dunha vila moi moderna como A Estrada (carente de historia, din moitos), para ofrecerse como motivo de investigación histórica. A esta obxección pódesele apor que, sendo fundamentalmente certa a xuventude da vila estradense, non por iso deixa de ter **historia** e ofrecer aspectos dignos da atención dos investigadores, como o proba o feito de incluír neste primeiro número de A ESTRADA dous artigos sobre a historia contemporánea da vila. Pero non se debe esquecer que A Estrada urbana está profunda e indisolublemente unida á outra Estrada, a rural e campesiña, aquela que lle dou ser, orixe, sangue e riqueza. Esta outra Estrada, a das cincuenta parroquias, supón o segundo centro de interés do Museo e do seu órgano de difusión.

Coa intención de indagar sobre o noso pasado próximo ou remoto, de esculcar na procura da nosa entidade como pobo nace hoxe este anuario A ESTRADA. Faíse así realidade a ilusión de D. Manuel Reimóndez Portela de crear en torno ó Museo que el fundou un órgano de difusión que albergase traballos, estudos e ideas que contribuísen a proporcionarnos claves para unha cabal comprensión do pasado da nosa comunidade.

Este primeiro número de A ESTRADA publicado gracias á xenerosa axuda do Excmo. **Concello de A Estrada** e da **Deputación de Pontevedra** ábrese cunha colaboración do arqueólogo Xulio Carballo, que no seu día realizou unha excavación prospectiva no castro de Castrovite, Orazo. Basado nos datos daquela excavación ofrécenos Xulio Carballo un interesante estudo sobre a agricultura e a dieta alimenticia dos estradenses de hai máis de 2.000 anos.

A Parroquia de Guimarei, concretamente o lugar de Gudín, protagoniza outro dos traballos. Publícase a transcripción e comentario de tres documentos medievais que conteñen información curiosa e interesante sobre o modo de vida dos labregos do século XV na comarca estradense. A etnografía faíse

presente nunha análise sobre o hórreo en Galicia e no val do Veá, da autoría de Olimpio Arca, Director do Museo.

Quixemos adicar un espacio xeneroso á arte. E así, presentamos dous interesantes estudos de José Manuel Castaño e Javier Travieso. O primeiro autor realiza un completísimo ensaio sobre a influencia das terras e monumentos estradenses na obra gráfica de Castelao, de modo que este personaxe sobranceiro descúbrenos novos e ata agora ignorados vínculos coas nosas terras. Javier Travieso ofrécenos unhas *reflexións* sobre un cadro de Alfonso XIII, propiedade do Excmo. Concello de A Estrada e obra do pintor Corredoira. Reflexións que invitan ó coñecemento do cadro e das circunstancias históricas, artísticas e aínda políticas que deron lugar á súa execución.

Mario Blanco preséntano-la súa contribución á historia da Biblioteca Pública Municipal, entidade que dinamiza hoxe boa parte da vida cultural dos estradenses, ofrecéndose a todos, e fundamentalmente ós estudantes, como lugar de estudio e documentación bibliográfica. Ofrécenos Mario Blanco (sen ánimo de detentar a verdade absoluta, como xa o título do traballo adianta) unha parte da historia desta institución, historia da que el mesmo forma parte, circunstancia que o obrigou a aplicar -e conseguir- unha razoable dose de obxectividade. Como apoio documental, sen dúbida para contrarrestar certo subxectivismo inevitable, ofréceno-lo autor un considerable corpus documental que sen dúbida nos axudará a conformar a nosa propia opinión dun feito que hoxe forma xa parte da historia.

A aportación de Chus Fernández céntrase na pequena -por recente- historia da luz pública da vila de A Estrada, daquela vila que entre 1.900 e 1.950 empezaba a conformarse como a realidade urbana que hoxe é.

E por último Roberto Blanco preséntanos, desde a súa privilexiada perspectiva de experto en dereito constitucional e analista político, un resumo do labor lexislativo do Parlamento Galego ó remate da súa cuarta lexislatura, Parlamento que, por primeira vez na historia das últimas centurias, permitiu ós galegos constituírse en donos do seu destino.